

Regeringskansliet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss om SOU 2025:58 En stärkt hästnäring – för företagande, jämställdhet, jämlikhet och folkhälsa

Er beteckning: LI2025/01991

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer i utredarens slutsats att hästnäringen är central för såväl landsbygden som tätorten och fungerar som en brygga däremellan. De omvärldsfaktorer som påverkat övriga samhället som kostnadsökningar, pandemi, kraftigt höjda räntor och hög inflation, påverkar även hästnäringen och har negativt påverkat möjligheten att driva hästverksamhet.

Länsstyrelsen Gävleborg menar att även om hästnäringen på många sätt är en viktig del i lantbruket, framför allt som kunder till grovfoderproducerande lantbrukare, så bör inte stödsystemet förändras till att ytterligare omfatta hästar. Stöden som riktar sig mot livsmedelsproducerande företag och hästnäringen i Sverige har inte primärt som syfte att vara livsmedelsproducenter.

Länsstyrelsen menar dock att hästverksamhet ska kunna ses som diversifierande verksamhet i ett jordbruksföretag då verksamheterna ofta är integrerade i samma företag. Företag med inriktning på hästverksamhet är även lämpliga för att kunna få ta del av stöd i form av finansiella instrument såsom kreditgarantier eller räntestöd om det blir aktuellt. Detta då det finns svårigheter att få finansiering till investeringar för hästverksamhet.

Länsstyrelsen ser även positivt på att förbättra tillgänglig statistik om hästnäringen samt en möjlighet att införa digitala hästpass.

Länsstyrelsen avstyrker förslag om möjligheter till annan personal än veterinärer utföra ultraljudsundersökningar på häst, då dessa utförs via rektalundersökning vilket innebär en risk för att skada hästens tarmslemhinna. Länsstyrelsen avstyrker även förslag om att införa villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) för häst. Sjukdomar på häst uppkommer primärt på grund av skador eller tex

bakomliggande orsaker. De sjukdomar och tillhörande läkemedel som villkoras hos produktionsdjur (nöt, gris, får, get) är inte att jämföra med vanliga sjukdomstillstånd på häst.

Utredningen omfattar delar som ligger utanför Länsstyrelsens ansvarsområden. Dessa delar väljer Länsstyrelsen att inte lämna synpunkter på.

2 Utvecklingen i Hästnäringen

Länsstyrelsen anser att förbättrad statistik med inriktning på hästnäring är en bra åtgärd. Vi föreslår samordning med Jordbruksverkets strukturundersökning för minskad administration. Många hästföretag är jordbruksföretag som redan fyller i denna undersökning. Det är viktigt att det går att särskilja hästverksamheten från jordbruksverksamheten för att få en rättvisande statistik. Hästverksamheten är ofta integrerade med annan jordbruksverksamhet vilket gör det svårt att göra säkra analyser för företag med blandad häst- och jordbruksverksamhet. Det behöver även vara könsuppdelad statistik både för ägare och verksamma i företagen för att kunna följa upp jämställdhetsfrågor. Det är även önskvärt att insamlad statistik kan visa om verksamheten bidrar till att personer från socioekonomiskt utsatta områden och personer med funktionsnedsättning kan ta del av hästföretagens olika verksamheter.

Produktivitetsmått bör också utredas om målet är att visa på lönsamheten. Detta för att kunna studera vad som kännetecknar lönsamhet, såsom tex för lantbruk med avkastning per hektar för en gröda.

Avsnitt 3 Stärkt företagande och ökad sysselsättning

3.19.1-3 Hästnäringen i den gemensamma jordbrukspolitiken

Länsstyrelsen anser att även om hästnäringen är viktig inom svenskt lantbruk, framför allt som kunder till grovfoderproducerande lantbrukare, så bör inte stödsystemet förändras till att ytterligare omfatta hästar. Stöden som riktar sig mot livsmedelsproducerande företag och hästnäringen i Sverige har inte primärt som syfte att

vara livsmedelsproducenter. Det är ett fåtal hästar som idag ingår i livsmedelskedjan och syftet med hållandet av dessa är inte livsmedelsproduktion. Länsstyrelsen ser därför en risk i att livsmedelsproduktionen kan påverkas negativt om hästnäringen ska ta del av samma stödbudget. Om det ändå beslutas om att genomföra en förändring i Strategiska planen bör det tidigast ske från programperioden 2028-2034. Detta då det i så fall behöver utredas vidare hur det påverkar andra stödsökanden.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att hästägare även fortsättningsvis kan söka miljöersättning för betesmarker då de bidrar till öppethållande av betesmarker och biologisk mångfald. Här finns en potential till att hästarna kan bidra ännu mera. Därför bör hästägare tydligt inkluderas i målgruppen för kompetensutveckling inom olika områden, tex Ett rikt odlingslandskap, Greppa Näringen och Stärkt konkurrenskraft och Förbättrad Djurvälstånd.

Länsstyrelsen avstyrker att hästar ska räknas in i djurtätheten för kompensationsstödet. Det kan vara svårt att fastslå kring vilken nivå djurtätheten ska beräknas för olika hästar i proportion till möjlig avbetning. Därtill riskerar stödet bli svårt att kontrollera och minskad förväntad budget för jordbrukspolitiken utgör ytterligare ett skäl till att vi är tveksamma.

Gällande stöd till diversifiering av jordbruksföretag kan däremot hästföretagen med fördel ingå. För enklare handläggning av stöd är det då viktigt att det finns bättre underlag för lönsamhets och produktivitetsberäkningar för hästnäringens företag såsom utredaren föreslår. Detta för att minska transaktionskostnaden av stöd till näringen. Vi föreslår som förenkling att det utreds om enhetskostnader kan tillämpas motsvarande som för investering i animalieproduktion.

Länsstyrelsen anser att det bör utredas om hästföretagen hade kunnat åtnjuta stöd via finansieringsinstrument. Dessa bedöms vara intressanta för hästnäringen av flera skäl. Utredare anger att det behövs bättre underlag för att påvisa lönsamhet, vilket en lånemarknad tecknar som osäkerhet och därmed svårare för en hästverksamhet att få kredit. Här kan då kreditgarantier och/eller räntestöd vara lämpliga verktyg för att dela risken och påskynda viktiga och lönsamma investeringar i branschen.

Finansiella instrument behöver inte enbart begränsas till jordbruksföretag med häst utan även andra delar i hästnäringen såsom ridskolor mm. Flera företag inom hästverksamhet drivs av kvinnor, men de flesta företagen inom jordbruk drivs av män. Länsstyrelsen anser att det ur jämställdhetssynpunkt är bra att öka tillgång på kapital för hästverksamhet för att främja företag som drivs av kvinnor.

3.19.4 Bygglov och strandskydd

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att justera bestämmelserna om bygglov så att även hästhållning räknas upp då areella näringar preciseras.

Areella näringar är en strategisk viktig verksamhet som förser befolkningen med livsmedel. De undantag från bygglov som finns är kopplade till detta. Hästar används inte längre i jordbruket och föds primärt inte upp som livsmedel. Att hästverksamhet inte likställs med annat företagande inom de areella näringarna är då logiskt. Även annat areellt företagande skulle kunna åberopa undantag från bygglov om inte linjen om livsmedelsförsörjning hålls.

3.19.6 Minskad regelbörda och ökat stöd i det administrativa arbetet.

Länsstyrelsen tillstyrker att Jordbruksverket får i uppdrag att minska regelbördan för hästägare och att Tillväxtverket utvecklar verksamt.se för hästverksamheter. Detta för att tydliggöra både för myndighet och företagare vilka regelverk som är aktuella.

3.19.7 Veterinära frågor

Utredningen föreslår att andra yrkeskårer än veterinär, exempelvis seminassistenter och husdjurstekniker ska ges möjlighet att efter utbildning utföra ultraljudsundersökningar inför seminering och dräktighetsundersökning av ston.

Länsstyrelsen Gävleborg anser att man i utredningen inte tar hänsyn till omfattningen av en ultraljudsundersökning och vilka risker den medför. Hantering av ultraljud är en påbyggnadsutbildning inom alla vårdyrken och inget som ska hanteras av andra yrkesgrupper. För att korrekt tolka resultat från undersökning behövs bakomliggande kunskap inom fysiologi och medicin. Vidare så är en sådan undersökning på häst förenlig med risker för tex tarmskador. Det

krävs medicinsk kompetens och träning för att inte orsaka skador. Skador på tarm förekommer även för vana utövare och man bör därför ha kompetens att upptäcka skada samt direkt sätta in livsnödvändiga åtgärder om så är fallet. Detta är inget som kan göras av andra yrkesgrupper än veterinär då det ofta krävs medicinsk behandling vilket inte ligger inom det som kan delegeras. Således menar Länsstyrelsen att det som utredningen föreslår inte bör införas.

Utredningen lämnar även ett förslag om att införa villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) till näringsverksamheter med häst samt utreda hur denna bör vara utformad.

Länsstyrelsen menar att ViLA inom häst inte kan jämföras med ViLA inom verksamhet med produktionsdjur. Sjukdomar på häst uppkommer primärt på grund av skador eller tex bakomliggande orsaker. De sjukdomar och tillhörande läkemedel som villkoras hos produktionsdjur (nöt, gris, får, get) är inte att jämföra med vanliga sjukdomstillstånd på häst. Exempel på sjukdomstillstånd där ViLA används på nötkreatur är juverinflammation. Där kan djurägaren själv relativt lätt ställa diagnos genom tydliga symptom och provtagning av mjölk. Liknande saknas inom sjukvård för häst. Utredningen tar inte hänsyn till att ViLA inte löser problemet med veterinärbrist på jourtid. ViLA är primärt till för icke akuta tillstånd och behandling ska vid komplicerade fall ändå göras i samråd med veterinär. Mot denna bakgrund avstyrker Länsstyrelsen vidare åtgärder i riktning mot ett införande av ViLA avseende häst.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget att inkludera transport av hästar för veterinärvård i undantaget från kravet gällande TRACES, vid transporter inom Norden. Det är i dagsläget krav på att invänta en officiell veterinär som kan skriva intyget innan de kan påbörja transporten och är det på jourtid kan väntan bli lång och risken för komplikationer ökar därmed. Detta kan innebära fördröjning och därmed ökad risk för djuret framför allt vid sjukdom. Detta är i synnerhet viktigt för de delar av Sverige där närhet till ett annat land kan innebära att närmaste djursjukhus inte finns i det egna landet.

Dock ska alla transporter av sjuka hästar vara försvarbara ur djurskyddssynpunkt för att få genomföras. Hur det ska regleras bör ingå i utredningen.

3.19.8 Utveckla digitala hästpass

Länsstyrelsen är positiv till vidare utredning om digitala hästpass men anser att det måste ske utan ökad administration för hästföretagare och djurhälsopersonal.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av Landshövding Carina Ståhl Herrstedt med avdelningschef Jenny Larsson som föredragande. I ärendets slutliga handläggning har även Länsråd Veronica Lauritzsen, enhetschef Markus Abrahmsén, enhetschef Kristin Larsson samt länsveterinär Camilla Johansson medverkat.

Kopia till

li.jl@regeringskansliet.se